

* **αὐτοῦ - πέραν - κ' ἔσω** ἐπίρρ. *ἀτουπέραν-κέσ'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πέραν κ' ἔσω*. Κατὰ τὰ ἀπέναντι αὐτοῦ μέρη (τῆς κινήσεως νοουμένης ὀριζοντίας): *Ἀτουπέραν-κέσ'* λάθκεται (περιφέρεται, περιδιαβάζει).

* **αὐτοῦ - πέραν - κι ἄνω** ἐπίρρ. *ἀτουπέραν-κιάν'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πέραν κι ἄνω*. Αὐτοῦ ἀπέναντι πρὸς τὰ ἄνω: *Ἀτουπέραν-κιάν'* πάει.

* **αὐτοῦ - πλάγιν** ἐπίρρ. *ἀτουπλάν* Πόντ. (Χαλδ.) ἀταχαμπλά Πόντ. (Ὁφ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πλάγιν καὶ κάτω*.

Αὐτοῦ παραπέρα ἀκριβῶς.

* **αὐτοῦ - πλάγιν - κ' ἔσω** ἐπίρρ. *ἀτουπλαγκέσ'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πλάγιν κ' ἔσω*. Αὐτοῦ παραπέρα ἴσα (τῆς κινήσεως νοουμένης ὀριζοντίας).

* **αὐτοῦ - πλάγιν - κι ἄνω** ἐπίρρ. *ἀτουπλαγκιάν'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πλάγιν κι ἄνω*. Αὐτοῦ παραπέρα πρὸς τὰ ἄνω.

* **αὐτοῦ - πλάγιν - μερξά** ἐπίρρ. *ἀτουπλαμμερέαν* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῶν ἐπιρρ. *αὐτοῦ, πλάγιν*, δι' ὃ ἰδ. *πλάγι*, καὶ *μερξά*.

Αὐτοῦ παραπέρα κάπου. Συνών. **αὐτοῦ - πλάγιν - μέρου*.

* **αὐτοῦ - πλάγιν - μέρου** ἐπίρρ. *ἀτουπλαμμέρ'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῶν ἐπιρρ. *αὐτοῦ, πλάγιν*, δι' ὃ ἰδ. *πλάγι*, καὶ *μέρου*.

* *Αὐτοῦ - πλάγιν - μερξά*, ὃ ἰδ.

* **αὐτοῦ - πλάγιν - μέρου - καὶ κάτω** ἐπίρρ. *ἀτουπλαμμερκαϊκά* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πλάγιν μέρου καὶ κάτω*.

Αὐτοῦ παραπέρα κοντά.

* **αὐτοῦ - πλάγιν - μέρου κ' ἔσω** ἐπίρρ. *ἀτουπλαμμερκέσ'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πλάγιν μέρου κ' ἔσω*.

ἴσα αὐτοῦ παραπέρα (τῆς κινήσεως νοουμένης ὀριζοντίας).

* **αὐτοῦ - πλάγιν - μέρου κι ἄνω** ἐπίρρ. *ἀτουπλαμμερκιάν'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς *αὐτοῦ πλάγιν μέρου κι ἄνω*.

Αὐτοῦ παραπέρα πρὸς τὰ ἄνω.

αὐτόφυτος ἐπίθ. Κρήτ. (Σέλιν.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. *αὐτόφυτος*.

1) Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὁ ἄνευ ἀνθρωπίνης ἐπιμελείας βλαστήσας, ἄγριος: *Ἀμυγδαλὰ αὐτόφυτη*. 2) Συνεκδοχ. ὁ δι' ἐγκεντρισμού ἐξημερωθείς, ἐπὶ δένδρου.

αὐτόφωρος ἐπίθ. ἀμάρτ. *τόφωρος* Πελοπν. (Βούρβουρ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόφωρος*.

Ὁ νεωστὶ λαβὼν ὑπαρξιν, πρόσφατος, ἔγκαιρος: *Τόφωρο ψωμί - λουλούδι*. *Τόφωρα χώματα* (νεοσκαφῇ καὶ ἐλαφρά).

αὐτόχλιος ἐπίθ. Κάρπ. *φτόχλιος* Κρήτ.

Ἐκ τῆς ἀντων. *αὐτός* καὶ τοῦ ἐπίθ. *χλός*.

Ὑπόθερμος, χλιαρὸς ἔνθ' ἀν. *φτόχλιο νερό* Κρήτ. Συνών. *ἀπόχλιος, σύχλιος, χλιαρός, χλός*.

αὐτυχολία ἡ, Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) *αὐτυχολίγια* Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. *αὐτύχολος*.

Ὁξυθυμία, εὐοργησία. Συνών. *ἀραθυμία* 3.

αὐτύχολος ἐπίθ. Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Σάντ. Σούρμ. Τραπ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἐπίθ. *εὐθύχολος*.

Ὁξύθυμος, εὐόρητος, ὀργίλος ἔνθ' ἀν.: *Πολλὰ αὐτύχολος ἔν' ὁ ἀντρας - ι - μ'* Πόντ. (Τραπ.) *Αὐτύχολον* παιδὶν εἰς αὐτόθι. Συνών. *ἀναφτερός* 2, *ἀράθυμος* 2.

αὐτώνω κοιν. *αὐτώνου* βόρ. ἰδιώμ. καὶ Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) *αὐτουνώνω* Πελοπν. (Λακων.) κ.ά. *αὐτονώνω* Κάρπ. *αὐτενώνω* Κάρπ. *φτώνω* Κρήτ. *φτώνου* Μακεδ. (Βλάστ.)

Ἐκ τῆς ἀντων. *αὐτός* - *αὐτοῦνος*.

1) Κάμνω τι, τῆς πράξεως νοουμένης εἰς σημ. γενικωτάτην ὡςάκις ὁ λέγων δὲν ἐνθυμεῖται ἀμέσως τὸ κατὰλληλον πρὸς τὴν περίστασιν ῥῆμα ἢ ἀποφεύγει νὰ τὸ εἴπῃ εὐφημισμού χάριν κοιν.: *Τοῦ εἶπα νὰ μὴ τ' αὐτώσῃ, μὰ ἐκεῖνος δὲ μ' ἄκουσε*. *Τὸν αὐτώσῃ* (τὸν πείραξε, τὸν ἔδειρε κττ.) *Τὸ αὐτώσῃ* (τὸ ἐτελείωσῃ). *Πᾶρε τὸ φάκελο κι αὐτώσῃ το* (κλεῖσε το). *Ὁ δεῖνα ὅλο αὐτώνει* (πέρδετα) κττ. κοιν. *Κᾶτ' θὰ φτώσ' οὐ Θιός* (θὰ κάμῃ) Βλάστ. *Αὐτώσῃ τὸ δεῖνα πρᾶμα* (ὑπερετιμήθη) Πελοπν. (Καλάβρου.) *Ὁ τάδε καὶ ὁ τάδε αὐτώνανε* (ἐκυνηγοῦσαν, ἔτρωγαν, ἔπαιζαν κττ. ὡς νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων) Κρήτ. (Σέλιν.)

2) Ἐπὶ αἰσχροῦ σημασίας, συνέρχομαι μετὰ γυναικός, μοιχεύω κοιν.: *Τὴν αὐτώσῃ*.

Πβ. *ἀπαντώνω, ἀποκεινώνω, ἀποτετοιώνω, τετοιώνω*.

αὐχένας ὁ, λόγ. κοιν. *αὐθῶνας* Ρόδ. (Βάτ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. *αὐχήν*.

Τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ τραχήλου. Συνών. *σβέρκος*.

ἀφαγανιά ἡ, Πελοπν. (Μεσσ.) κ.ά. *ἀναφαγανιά* Πελοπν. (Λακων.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. *ἀφάγανος*.

1) Ὀλιγοφαγία ἔνθ' ἀν.: *Ἔγινε ἔτσα ἀπὸ τὴν ἀναφαγανιά* Λακων. Συνών. *ἀφαγάπια* 2. 2) Παντελὴς ἀποχὴ ἀπὸ τῆς τροφῆς, ἀσιτία Πελοπν. (Μεσσ.): *Ἐπόφησε* γὰρ προβατῖνα ἀπὸ ἀφαγανιά. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀφαγιά*.

ἀφάγανος ἐπίθ. Πελοπν. (Βυτίν. Γύθ. Καλάβρου. Λακων. Μάν.) κ.ά. *ἀφάγανους* Β. Εὐβ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ - καὶ τοῦ ἐπίθ. *φαγανός*.

Ὁ δύσκολος περὶ τὰ φαγητά, ὀλιγοφάγος ἔνθ' ἀν.: *Κάνει τὸν ἀφάγανον καὶ θέλει ἕναν περὶδρομον νὰ φάῃ* Βυτίν. *Ἀφάγανον* γουρούνη Λακων. Μάν. *Ἀφάγανον* πιδὶ Β. Εὐβ. Συνών. *ἀφαγος* 2, ἀντίθ. *φαγανός*.

ἀφαγάπια ἐπίρρ. Θήρ. *ἀφαάπια* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *ἀφάπια* Θήρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. **ἀφαγάπιος*.

1) Ἄνευ φαγητοῦ καὶ πιοτοῦ ἔνθ' ἀν.: *Ἀφαάπια* περνοῦν εὐτοί, δὲ στήνουν τσιγάλι *Ἀπύρανθ*. *Ἀφαάπια* θά

ἔμεστα σήμερο; νὰ πάω νὰ μαερέψω Θήρ. Καὶ ἐπὶ ἐργατῶν εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ἐργοδότης δὲν παρέχει τροφήν: Τὸν ἔχω τρεῖς δραχμὲς τὴν ἡμέρα ἀφαγάπια Θήρ. Ἀφαγάπια τοῦ ἔχομε τοὺς μαστόροι, δὲ τζοῖ ταῖζομε Ἀπύρανθ. Συνών. ἀφαγάπιωτα. 2) Οὐσ., ὀλιγοφαγία Θήρ.: Ἐχω ἀδυνασὰ ἀπὸ τὴν ἀφαάπια. Συνών. ἀφαγανιά 1.

ἀφαγάπιωτα ἐπίρρ. Θήρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀφαγάπιωτος.

Ἀφαγάπια 1, ὁ ἰδ.

ἀφάγητος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀφάητος Κύπρ. ἀφάητε Τσακων. ἀφάγετος Πόντ. (Κερασ. Οἶν. κ.ά.) ἀφάετος Πόντ. (ᾠφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερετ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *φαγητός < ἔφαγα.

1) Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν ἔφαγέ τις, ὁ μὴ βρωθεὶς Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων.: Ἀκόμα ἀφάετον ἐν τὸ ψωμῖν Τραπ. || Φρ. Ποῦ νὰ μένουν ἀφάητα! (ἐνν. τὰ φαγητά, δηλ. νὰ πάθουν πρότερον οἱ μέλλοντες νὰ φάγουν αὐτά!) Κύπρ. Συνών. ἀφάγωτος 1. 2) Ὁ μὴ φαγών, ὁ μὴ λαβὼν τὸ γεῦμά του, νηστικὸς Κύπρ. Πόντ. (Οἶν. ᾠφ. Σάντ.) Τσακων.: Ἀφάγετος ἐσηκῶθεν ἀπ' τὸ τραπέζι Οἶν. Ἀφάετος εἶμαι ᾠφ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀφάγωτος 2, ἀντίθ. φαγωμένος (ἰδ. τρώγω).

ἀφαγιά ἡ, ἀφαγία Πόντ. (Οἶν. Τραπ.) ἀφαῖα Πόντ. (Τραπ.) ἀφαγιά πολλαχ. ἀφαῖα Ἡπ. ἀναφαγία Εὐβ. (Κονίστρ. κ.ά.) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Πελοπν. (Λακων.) Πόντ. (Τραπ.) Τσακων. ἀναφαῖα Σαλαμ. ἀναφαγιά πολλαχ. ἀναφαῖα Ἡπ. (Ζαγόρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀνεφαγιά Ἀνδρ. Κεφαλλ. Κίμωλ. Κρήτ. Κύπρ. ἀνεφαῖα Ἡπ. ἀνιφαγιά Κυδων. ἀνιφαῖα Ἡπ. ἀνοφαγία Πόντ. (Τραπ.) ἀνουφαῖα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄφαγος.

Στέρησις ἢ ἀποχή ἀπὸ τῆς τροφῆς, ὀλιγοφαγία, ἀνεπαρκὴς σίτισις εἴτε δι' ἑλλειψιν ὀρέξεως εἴτε δι' ἑλλειψιν μέσων ἐνθ' ἄν.: Κοντεύει νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν ἀφαγιά ἢ ἀναφαγιά. Ἀδυνατίσει ἀπὸ τὴν ἀφαγιά ἢ ἀναφαγιά πολλαχ. Ἀσ' σὴν ἀφαῖαν ἐκόπαν τὰ γόνατα μ' Τραπ. Ἀπ' τ'ν ἀφαγιά πᾶσα μέρα ψοφοῦνε πράματα Σκυρ. || Φρ. Ἐχει ἀναφαγιά καὶ κρυσσαρρώστια (εἰρων. ἐπὶ πολυφάγου καὶ πολυπότου) Κέρκ. Ἐχει ἀναφαγιά (εἰρων. ἐπὶ παχυσάρκου) Σκυρ. Συνών. ἀφαγανιά 2, *ἀφαγῶνα, ἀφαγωσιά, ἀφαγωτιά 1.

ἀφαγιάζω ἀμάρτ. ἀναφαγιάζω Λεξ. Μπριγκ. ἀναφαγιάτizon Τσακων.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄφαγος.

Δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ φάγω.

ἀφάγιστος ἐπίθ. Βιθυν. Χηλ.

Ἐκ τοῦ στερετ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *φαγιστός < φαγίζω.

Ἀφαγος 1, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Εἶμ' ἀφάγιστος ἀκόμα Βιθυν. Τὰ ὀρνίθια εἶναι ἀφάγιστα σήμερα Χηλ.

ἄφαγος ἐπίθ. Κύθν. Πάρ. Πελοπν. (Κορινθ.) Πόντ. (Οἶν. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ.) κ.ά. ἄφαος Κύπρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πόντ. (ᾠφ. Τραπ.) κ.ά. ἄφαγος Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀνάφαγος Εὐβ. (Ἀνδρων. Κάρυστ. Κονίστρ.) Τσακων. κ.ά. ἀνάφαος Κέρκ. Ρόδ. Νάξ. ἀνάφαγος Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀνάφαος Εὐβ. (Στρόπον.) ἀνέφαγος Κεφαλλ. ἀνούφαος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ στερετ. ἀ- καὶ τοῦ ἄορ. ἔφαγα τοῦ ρ. τρώγω.

1) Ὁ μὴ φαγών, νηστικὸς Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κύπρ. Πόντ. (Σινώπ.) Συνών. ἀτάιστος 1, ἀφάγιστος.

2) Ὁ ἐκλεκτικὸς περὶ τὰ φαγητά, ὀλιγοφάγος, ἐπὶ ἄν-

θρώπου καὶ ζώων Εὐβ. (Ἀνδρων. Κάρυστ. Κονίστρ. Στρόπον.) Κέρκ. Κεφαλλ. Κύθν. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πάρ. Πελοπν. (Κορινθ.) Πόντ. (Οἶν. ᾠφ. Τραπ. Χαλδ.) Ρόδ. κ.ά.: Ἀνούφαο παιδί σὰν ἐσένα δὲν ὑπάρχει Ἀπύρανθ. Εἶν' ἀνάφαος ὁ καλομοῖρης, τρώει θυγὸ ψωμιά (εἰρων.) Κέρκ. Γουρ'νόπ'λλου ἀνάφαου Στρόπον. Ἀνάφαγο ζῶ-γ'ρούνη κττ. Ἀνδρων. Ἀφαος ἄνθρωπος ἐν Τραπ. Βαρέ' ἄφαο ἐν τὸ μωρό μουνα ᾠφ. Συνών. ἀφάγανος, ἀντίθ. φαγανός. β) Ὁ μὴ ἔχων ὄρεξιν νὰ φάγῃ Τσακων. 3) Παθ. ὁ μὴ φαγωθεὶς, ἄβρωτος, ἢ ἐκεῖνος ποῦ εἶθε νὰ μὴ προφθάσῃ νὰ φαγοθῇ Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πόντ. (Τραπ.): Μουρέ, φά' το δὰ φτὸ δ' ἄφαο, γιὰ θὰ κρυώσῃ! (ποῦ νὰ μὴ προφθάσῃς νὰ τὸ φάς!) Ἀπύρανθ. Ἀκόμα δὲ δὰ φέρατε ἐκεῖνα τ' ἄφαα ἀ τὸ φοῦρνο; (ποῦ νὰ μὴ φαγοθῶν!) αὐτόθ.

Πβ. ἀφάγωτος.

ἀφαγούκης ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.) ἀφαούκης Πόντ. (Κερασ.) ἀναφαγούκης Πόντ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄφαγος διὰ τῆς καταλ. -ούκης.

Ὁ ὀλίγον ὀλιγοφάγος.

***ἀφαγῶνα** ἡ, ἀφαῶνα Πόντ. (ᾠφ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄφαγος, παρ' ὁ καὶ ἄφαος.

Ἀφαγιά, ὁ ἰδ.: Ἀσ' σὴν ἀφαῶνα ἐκεῖστα καὶ (ἀρρώστησα).

ἀφαγωσιά ἡ, ἐνιαχ. ἀφαγονσά Εὐβ. (Ἀνδρων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀφάγωτος. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ ἰδ. ἀ- στερετ. 1 β. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀφαγιά.

Τὸ νὰ μὴ τρώγῃ τις καὶ μετὼν. ὁ μὴ τρώγων: Φάε, μωρή, ἀφαγονσά!

ἀφάγωτα ἐπίρρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀφάγωτος.

Πρὶν νὰ φάγῃ τις, χωρὶς νὰ φάγῃ τις: Ἀφάγωτα σὰν πηὶ κᾶνεις κρασί ζαλίζεται.

ἀφαγωτιά ἡ, Λεξ. Δημητρ. ἀφαουτιά Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀφάγωτος.

1) Στέρησις τροφῆς ἐξ ἀσθενείας τινός, ἀναγκαστικὴ ἀποχή τροφῆς Λεξ. Δημητρ.: Πλούτισε κλέβοντας χῆρες καὶ ὀρφανὰ ποῦ κακὴ ἀφαγωτιά νὰ τὸν εὖρῃ! Συνών. ἀφαγιά. 2) Ἀλευρον (εὐφημητικῶς οἰονεῖ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἐλλείψεώς του) Ἡπ. (Ζαγόρ.)

ἀφάγωτος ἐπίθ. κοιν. ἀφάωτος Ζάκ. Κρήτ. Κῶς Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Σύμ. ἀφάγοντος Εὐβ. (Κονίστρ. κ.ά.) ἀφάοντους βόρ. ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ στερετ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *φαγωτός < ἔφαγα.

1) Ὁ μὴ βρωθεὶς κοιν.: Τόσο φαεὶ ἔμεινε ἀφάγωτο. Ἀφάγωτο εἶναι τὸ κρέας-τὸ ψωμί κττ. κοιν. || Φρ. Νὰ φάς τὸν ἀφάωτο! (νὰ φάς καὶ νὰ μὴ χορτάσῃς! Ἀρὰ) Κῶς || Παροιμ. φρ. Θέλει καὶ τὴν πίττα ἀφάγωτη καὶ τὸ σκύλλο χορτάτο (ἐπὶ τοῦ παραλόγως ἀπαιτητικοῦ) Λεξ. Πρω. Συνών. ἀφάγητος 1. β) Ὁ μὴ κατάλληλος πρὸς βρώσιν, ὁ μὴ ἐδώδιμος πολλαχ.: Οἱ ἄγουρες ἐλαῖες εἶναι ἀφάγωτες. Ἀφάγωτο παλαιόκρεας. Ἀφάγωτη παλαιόγίδα πολλαχ. Συνών. ἄβρωτος 1. γ) Ὁ μὴ ἐπιδεκτικὸς καταναλώσεως ἢ ὁ μὴ καταναλωθεὶς σύνθηθ.: Ἀφάγωτο εἶναι τόσο βιός. Ἀφάγωτη περιουσία. || Φρ. Ἐχει τὴν προῖκα ἀφάγωτη (ἐπὶ ἀγάμου νέου). δ) Θηλ. ἀφάουτη, ἐν τῇ συνθηματικῇ γλώσσῃ τῶν κτιστῶν ὁ πηλὸς ὡς συγκολλητικὴ ὕλη Θράκ. (Διδυμότ.) 2) Ὁ μὴ φαγών, νηστικὸς κοιν.: Ἀφάωτος εἶμαι ἀκόμα. Ἀφάγωτοι οἱ καλοὶ Χριστιανοὶ πάνε 'ς τὴν λειτουργιά. || Φρ. Φαγωμένος κι ἀφάγωτος (ἐπὶ τοῦ μὴ προ-

